

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 20. decembra 1856.

Je li potrebno, da kmetovavec bukve prebira?

(Dalje.)

Kmetovavec ne potrebuje veliko bukev; treba mu je pa vendar nekaj dobrih knjig, ktere utegne prašati za svét in iz kterih more pozvedovati, kaj in kako bi v gospodarstvu kaj popravil, pre naredil, pomnožil in pobiljšal sploh.

Lepo število koristnih gospodarskih bukev in časopisov imajo posebno že nemški, francozki in angleški kmetovavci; tudi berejo sploh ondotni priprosti gospodarji več kot našinci *).

Slovenski kmet je bil dolgo časa skorej brez vseh bukev v svojem materinskem govoru pisanih, iz kterih bi bil mogel učiti se, ali jemati nauke v kmetijstvo segajoče, ali sploh pobiljšati si svoj revni stan. Hvala Bogu! ta žalostna dôba je minula; prikazala se je tudi slovenskemu kmetiču rumena zarja prijetnejih dni, — tudi njemu se odpirajo studenci koristnih nauk, ako le iz njih zajemati hoče! Odkar so namreč jele „Novice“ (1843. leta) izhajati na svetlo, je mnogo mnogo koristnih reči za vesvoljno kmetijstvo razširilo se med slovenski narod; učeni domoljubi so jeli spisovati bukve, ktere prostega kmeta učijo boljšati in popravljati gospodarstvo njegovo. Tako je bilo v malo letih sostavljenih in tiskanih nekoliko prav dobrih bukev v lahko razumljivem slovenskem govoru. Sprejelo jih je ljudstvo veselo, pokupilo jih mnogo, ter se raduje tega poprej neznanega zaklada.

Kot podlaga in temelj kmetijskega napredovanja slovenskim kmetovavcom naj pa bodo posebno naslednje bukve: „kmetijska kemija“, najperva in najpotrebniša kniga poljodelcu, — potem „umno kmetovanje“, „zvedeni kmet“, „živinozdravstvo“ s svojimi razdelki, ki so „živinoreja“, „pomoč ob porodih“ itd., „vinoreja“, „vertnar“, „čbelarček“, „nauk murbe in svilne črve rediti in svilo (žido) pridelovati“.

Te bukve zadostujejo gospodarjem za zdaj; naj jih le marljivo berejo in prebirajo, kadar jim je drago; največ pripo-

ročamo jih pa novakom v gospodarstvu, ki so jasne glave pa bistrih oči, ter ki berejo in se podučujejo radi. Upamo pak, da učeni ljudomili možje med nami ne bodo nehali delati pa spisovati v prid narodu slovenskemu, po nemilosti časov zanemarjenemu — kaj bi rekel? — toliko let ali stoletij; upamo, da bodo verli možje duševne moči svoje in svoje vednosti sploh obračali na prosveto in blagostanje svojih rojakov, tolikanj nauka potrebnih prostih selanov; upamo, da bodo poslednjim še marsikaj koristnih stvari napisali, kar jim manjka dozdej, postavimo: rastlinoznanstvo (botaniko), prirodopis (naravopisje) in še več drugih. Kakor smo rekli, zanemarjeni tako dolgo narod potrebuje učenja, kot riba vode; naj mu ga delijo, ki utegnejo in znajo! Kar pa novih in najnovejših koristnih iznajdb v kmetijstvu na dan prihaja, naznanjajo ukaželnemu kmetovavcu od tedna do tedna „Novice gospodarskih in obertnijskih stvari“; naj le bere marljivo, pa posnema djansko umni kmetovavec, kar v unih bukvah in totem časopisu mu svetujejo dovedeni možje; naj po teh pomogljejih popravlja in boljša svoje gospodarstvo, in posijala mu bo gotovo vselejša prihodnost. (Konec sledí.)

Gospodarske skušnje.

Vinorejci, preč z belino!

Tako beremo v 3. listu štajarskega gospodars. časnika Vagali so v več goricah na Štajarskem letošnji mošt, pa povsod so našli, da mošt iz beline je imel najmanj vinskega cveta, največ pa kisline v sebi. Belina (bela) je tista terta, ktere grojzdje med vsemi najpozneje dozori, in ker ima največ kislobe v sebi, je lahko zapopasti, da iz tega plemena se zamorejo le nizke (slabe) vina napraviti. Za belino najslabeje pa se obnaša šipon (Mosler), ako ne raste na ugodnem kraju; zato pravi omenjeni list: „Dokler na Štajarskem ne bomo izruvali beline popolnoma in zbirčnega šipona ne bomo djali na pravi kraj in ga ne bomo mešali s španjolom, ne bojo štajarske vina nikoli višje veljave po svetu dosegle! Tedaj preč z belino, s šiponom pa na pravi kraj in v družino s španjolom!“

Električna luč — nova svečava ribčem.

Ker so unidan govorile „Novice“ od tiste luči, ktera je zlo enaka nebeškemu ognju (blisku) in jo učeni možje brez loja in olja prižigajo, naj povejo svojim radovednim bravcem tudi novico *), da je slavni Francoz S. Dumoulin, družbenik národne akademije pariške, skusil s to lučjo posvetiti ribčem, ko so na morji ribe lovili. Skušnja ta, pervikrat razglašena 1. rožnika l. l., se je tako dobro sponesla, da so jih hipoma nalovili na cente.

Naj beró častiti bravci sami, kako šna je ta naprava, in kako je popisana v omenjenem časniku:

Znano je — beremo ondi — da že zdavnej in v več deželah ribči, kadar grejo ponoči na morje, jezero ali ve-

*) Na Angležkem (pripoveduje gosp. dr. Hlubek v svojem topisu) nahaja se skorej v vsaki hiši, tudi na kmetih, nekoliko bukev: sveto pismo, kak podučen časopis in pa nekaj drugih koristnih knjig. Bolj premožni kmetovavci pa se vé da imajo več gospodarskih bukev, in lepo je viditi v sobi umnega najmitelja omarico polno bukev in časopisov. Pa ne stojé le na pogled v omari bukve, ampak upotrebujejo jih pridno domačini. Na večer, po dokončanih opravilih, pozimi ali ob neprijetnem vremenu prebira to ali uno knigo gospodar ali gospodinja, ali berejo na glas dorašeni otroci, posluša pa vsa družina. Ob nedeljah in praznikih se ne klatijo gospodarji po kerčmah, ampak sveti dan je posvečen svetim opravilom, premišljevanju in branju svetega pisma ali kakih drugih koristnih bukev. Iz teh učé se mladi pa stari ljudje, kaj bi bilo ugodno v pobiljšanje njih gospodarstva; potem posnemajo in poskušajo djansko to in uno, kar so brali, pa se jim pripravno dozdeva za njihove potrebe. Nasledki takega umnega početja so pa tudi očitni. Saj so naši bravci že večkrat slišali, da pohištva, zemljištva, in gospodarstvo angleških kmetovavcov sploh so take, da popotnik, ki v tiste kraje zahaja, se čudi jako, ker vidi koj na prvi pogled, da ondi bivajo pridni, umni pa premožni ljudje. Pis.

*) Častiti predsednik naše kmetijske družbe gosp. Terpinc so nam prijazno podali popis te čisto nove najdbe, ktere še nikjer drugod nismo brali, iz francozkega lista „Journal mensuel des trav. de l'acad. nation. agric., manuf. et comere“. Sept. et Octob. 1856. Vred.